

Beszélgetés Sós Ferenc Róberttel

Interview with Ferenc Róbert Sós

Kérdező/Questioner: Tóth László¹

Ha egy beszélgetésben felmerül a Sós Robert (Robi) név, akkor a beszélgetők egyike nagy valószínűséggel vagy egy jó szervező, értelmes, a szakmát mélységében is átlátó, vagy pedig egy továbbképzés szorgosan tanuló, bajszos tagjára gondol. Az idősebb generáció – mint jómagam is – sokáig úgy tekintett személyére, mint a legendás „Dobrova László tanítvány”, aki sokat tett az 1960-1970-es években a radiológiai vizsgálatok egységes képzésének megszervezésében. Sós Róbert szakmai érdeklődését folyamatosan bővítve az újabb és újabb vizsgálattechnikák megismerésével, látókörét szélesítve gyakorlatilag új szakma, új szervezeti egység – RMV Laboratórium – létrejöttének megszervezésében vett részt.

Milyen motivációkkal és hogyan kerültél a roncsolásmentes anyagvizsgálattal foglalkozó szakmai területre?

Már általános iskolásként földrajz versenyekre jártam, így nem csoda, hogy geológiai középiskolába mentem, majd Miskolcra felvételiztem, bányamérnöknek készültem, de helyhiány miatt nem vettek fel.

Ezután munkát keresvén, Édesapám segítségével kerültem 1974 szeptemberében a Ganz-Mávag Vagon és Gépgyár Röntgen Laboratóriumába. Édesapám akkoriban meosként dolgozott, a bátyám a beérkező anyagok átvételével foglalkozott (minőségellenőrzés). Akkoriban ez a Minőség Ellenőrző Osztály (Lőrincz László) és a Röntgen Labor az anyagvizsgálat egyik bölcsője, bázisa volt, igazi szakemberekkel, élükön Dobrova László úrral, aki megszerettette velem a röntgen vizsgálatokat és sokat segített, pl. miután ledolgoztam az éjszakás műszakot, reggelente nem engedett haza, hanem tanított a röntgen filmek kiértékelésére. Sok érdekes feladat volt, többek között mozdony- és vagonalvázakat, hídelemeket, alumínium motorblokkokat, tartályokat vizsgáltunk, lassan megcsapott a vas „szaga” és éreztem ennek a munkának a fontosságát. Még abban az évben küldtek röntgenes tanfolyamra és lettem ipari durvaszerkezeti anyagvizsgáló (akkoriban így hívták). Így kezdtem 1974-ben 18 évesen dolgozni a szakmában és megszakítás nélkül immár 49 éve gyakorlom azt.

Igen, ebben az időszakban még ez a, Gillemot László professzor által elindított roncsolásmentes vizsgálati eljárás uralta a piacot. Némi keresgélést követően én is megtaláltam a Konkoly Tibor aláírásával 1970. december 17-én kiállított 710/1970/KGM (239/970 vagy 11/1/70) „Képesített radiológiai anyagvizsgáló” bizonyítványt. Te viszont folytattad, majd bővítetted a megkezdett szakmai irányt. Mi volt a hajtóerő?

Igen, mindig érdekelték az újdonságok, a kihívások, ezért többször váltottam munkahelyet, ezáltal mindig az ipar és a kereskedelem új területein szereztem tapasztalatokat és ismertem meg az anyagvizsgálat, ezen belül a roncsolásmentes anyagvizsgálat fontosságát, felelősségét.

Később a felületi vizsgálati eljárások elsajátításával bővítettem az ismereteimet, mellyel még tágabb rálátásom lett a minőségbiztosítás, -ellenőrzés jelentőségére, a közelmúltban pedig a számítógépes radiográfiai módszer elsajátításával bővítve követtem a vizsgálatokban történő fejlődést (digitalizációt).

Így vizsgáltam gyártás közbeni és utáni késztermékeket, öntvényeket, hegesztett szerkezeteket, távvezetékeken, csőhálózatokon, technológiai szereléseken készült hegesztési varratokat belföldön és külföldön egyaránt. Tanúsító szervezeteknél részt vettem termék átvételeknél, egyéb vizsgálatokban, pl. replika vételben.

Említetted, hogy „többször váltottam munkahelyet”. Egy-egy váltás kapcsán általában vagy „a meglévő hely taszítása”, vagy pedig a „lehetőség csábítása” kerekedik felül döntéseinkben. Tudom, hogy sohasem érvényesülhet a „tuti” megoldás. Életed, szakmai pályafutásod alakulásában melyik szempont volt a meghatározó?

Az átlagoshoz képest valóban több munkahelyem volt. A változtatásokban inkább az új lehetőségek, újdonságok játszottak közre akár gazdasági, akár szakmai okból, de volt, hogy a munkahelyem (pl. a TÜV Rheinland Intercert Labor) átszervezés vagy egyéb ok miatt megszűnt. Általában elmondhatom, hogy inkább hívtak az új helyekre, mint a régi hely taszítása okozta volna a váltást, és volt, hogy Anyagvizsgáló Labor alakításra kértek fel (Euronorp Kft.), ami igazi kihívás volt. Pár évig a kereskedelemben dolgoztam (Grimas Kft., KE-TECH Kft.), így másik oldalról is megismertem a hazai és külföldi anyagvizsgáló céget, sok kollégával talákoztam az eladások során. Saját

¹ Tisztelt Olvasó! Most sem Skopál István babérjaira török. Ezt a rovatot ő találta ki és gondozta is szorgosan. Életének jelenlegi „turbulenciája”, habár már csillapodott, de a költőzködéssel járó „dobozai” még uralják környezetét. Sós Ferenc Róbertet még ő kérte fel interjúalanyként azzal, hogy a stafétabotot átveszem.

anyagvizsgáló vállalkozásunk is volt (Iradex Kft.), amit 4 korábbi kollégámmal a Gyár és Gépszerelő Vállalatból kiválva alapítottunk a rendszerváltás idején. Jelenleg is 2 cégnél dolgozom részmunkaidőben (AGMI Zrt., DUE Paksi Kompetencia Központ), utóbbinál most fejeződik be a Röntgen Labor megalakítása, amiben én is részt vettem. Szerencsére többségében nagyon jó vezetőim voltak úgy szakmailag, mint emberileg, sokat tanultam tőlük. Kiemelném időrendi sorrendben Kecskés Pétert, Morvay Zoltánt, Klausz Gábort.

A szakmai életben, – ugyanúgy, mint magánéletünkben – érvényesül az „egyszer fenn, egyszer lenn” érzésvilág. Olvasóink bizonyára örömmel hallanának olyan szakmai történetet, amelynek megoldása számodra örömteli pillanatokat, napokat okozott.

Munkám során felváltva voltam anyagvizsgáló (lövő ember), laboratórium vezető, kereskedő, sugárvédelmi megbízott, de a váltásoknál sosem éreztem visszalépést, mindig új feladatokat kaptam, amit próbáltam a legjobban megoldani, de kétkézi munkával sem lehetett engem megijeszteni, úgy érzem, mindig “fenn” voltam, vagyok.

Egyik legszebb feladatunk volt, amikor saját cégünkkel (Iradex Kft.) 232 db új és már üzembe helyezésből visszahívott 4,5 m³-es autógáz tartály varratait kellett megvizsgálnunk Ir-192 izotóppal Zalaszentgróton. A gyártó cégnél nem volt megfelelő a minőségbiztosítás, elmaradtak a vizsgálatok és a tartályok így kerültek a vevőkhöz. Amikor ez kiderült, az Állami Energia Felügyelet (ÁEF) elrendelte az összes tartály felülvizsgálatát, melyet mi nyertünk meg. A vizsgálatok 1,5 évig tartottak, mire minden tartályt biztonságosan átvizsgáltunk, és az ÁEF (Csollák Zoltán) a filmjeinket, eredményeinket elfogadta.

Másik nagyobb volumenű munkánk Százhalombattán (a Petroszolg Kft.-nél) volt, amire büszkék lehetünk. A 2000-es évek elején a Hidrogéngyárból a Kokszolóig tartó (3 km hosszú) csőhídon 5 különféle átmérőjű vezetékét vizsgáltunk (felületi, radiográfia, keménységmérés), amivel szintén egy éven túl készültünk el.

Érdekes kiküldetésben voltunk a TÜV Rheinland Intercert által Szíriában Méhész István kollégával, ahol a Baniyas-i Olajfinomítóban egy kb. 20 m magas reaktor állapotfelmérésében vettünk részt. A helyi szakemberekkel közösen végeztünk geodéziai és falvastagságméréseket, illetve nagyon sok replikát vettünk fel, amit később itthon értékelték ki. Végül is a csövek és a tartály anyaga megfelelő volt, azonban a rossz beton alapozás miatt a mérések alapján a reaktor 22 cm dőlést mutatott.

A MAROVISZ alapító tagja voltál (részt is vettél az alapító ülésen), és örömmel láttalak most a RAKK 2023 rendezvényen. Hogyan ítéled meg a MAROVISZ-t, mint szakmai szervezetet? Mit kaptál? Mit adtál? Mit várnál a jövőben?

Véleményem szerint szükség van egy szervezetre, ami összefogja a hazai és külföldi anyagvizsgálókat és segíti őket, hogy egyre jobb színvonalon tudják a feladataikat ellátni, ezért is voltam ott a MAROVISZ (MAROVIT) megalakulásánál. A MAROVISZ az eltelt 25 évben nagyon sok mindent elért és letett az asztalra, de lenne még tennivaló.

Fontosnak tartanám az érdekképviselet erősítését és a kapcsolódó szervezetekkel való együttműködés bővítését (pl. szabványügy). Ez részben önkritika is hiszen a megalakulást követően, mint alelnök csak a kezdeteket tudtuk lerakni. Úgy érzem, a naponta ténylegesen anyagvizsgálókkal foglalkozó kollégák nem ismerik eléggé a Szövetséget, nincs velük eléggé közvetlen kapcsolat, gondolok itt a nem MAROVISZ tag cégek dolgozóira is. Ehhez kapcsolódik az általam szervezett Roncsolásmentes Anyagvizsgáló Találkozó (RAT 2023-ban hatodik alkalom) szervezése, melynek egyik célja, hogy találkozzanak a szakemberek és ismerjék meg egymást. Amit hozzátettem, az az első 3 alkalommal megrendezésre került RAKK szervezésében való aktív részvétel és a Radiográfia Szakbizottságban végzett munka Füles Lajos irányítása alatt. Jelenleg radiográfiai vonalon a személytanúsításban veszek részt, mint vizsgálóelnök.

A jövőtől azt várnám, hogy egyre szélesebb körben ténylegesen képviselje, bővítse a tagságot, erősítse az érdekképviseletet, segítse oktatással, szakmai versenyekkel a vizsgálókat, hogy egyre jobban tudják ellátni a feladataikat.

Kedves Robi! Hálásan köszönöm, hogy őszinte megnyilvánulásaidal segítetted a hazai roncsolásmentes vizsgáló szakembereket bepillantani életed alakulásába, eredményeid formálódásába. Ha szakmai életrajzodat helyesen értelmezem, akkor azt kell mondanom, hogy számottevően hozzájárultál egy olyan beosztás, munkakör megteremtéséhez, amelyet „RMV Laboratóriumvezető” elnevezéssel illethetnek művelői. Mind a szakma, mind pedig jómagam sok-sok erőt, nagyon jó egészséget és hosszú életet kívánunk neked azzal a feladattal, hogy tudásodat, gyakorlati tapasztalataidat minél szélesebb körben „hithesd” a fiatalabb generációk minél gyorsabb felzárkózására.